



BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding Rechten
deeltijd

hbo-Associate degree-programma
Rechten
deeltijd

LOI Hogeschool

De kracht van
kennis.

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding Rechten

deeltijd

CROHO nr. 30108

hbo-Associate degree-programma

Rechten

deeltijd

CROHO nr. 80101

LOI Hogeschool

Hobéon Certificering

Datum

30 juni 2017

Auditpanel

W.L.M. Blomen

mr. dr. H.J.L.M. van de Luytgaarden

prof. dr. R.C.H. van Otterlo

W. Heemskerk

Secretaris

I.M. Gies Broesterhuizen

INHOUDSOPGAVE

| | | |
|-------------|--|-----------|
| 1. | BASISGEGEVENS | 1 |
| 2. | SAMENVATTING | 5 |
| 3. | INLEIDING | 7 |
| 4. | OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN | 9 |
| 5. | ALGEMEEN EINDOORDEEL | 25 |
| 6. | AANBEVELINGEN | 27 |
| BIJLAGE I | Scoretabel | 29 |
| BIJLAGE II | Programma, werkwijze en beslisregels | 31 |
| BIJLAGE III | Lijst geraadpleegde documenten | 35 |
| BIJLAGE IV | Overzicht auditpanel | 37 |

1. BASISGEGEVENS

| | | |
|---|---|--|
| NAAM INSTELLING | Stichting LOI Hoger Onderwijs | |
| status instelling (bekostigd of rechtspersoon voor hoger onderwijs) | Rechtspersoon voor hoger onderwijs | |
| resultaat instellingstoets kwaliteitszorg | Positief (2014) | |
| NAAM OPLEIDING (zoals in croho) | B Rechten | Ad Rechten |
| registratienummer croho | 30108 | 80101 |
| domein/sector croho | Economie | |
| oriëntatie opleiding | Hbo | |
| niveau opleiding | Bachelor | Associate degree |
| graad en titel | Bachelor of Laws | Associate degree |
| aantal studiepunten | 240 EC | 120 EC |
| afstudeerrichtingen | B Rechten B Rechten Sociaal Juridische Dienstverlening | Ad Rechten Civielrecht Ad Rechten Publiekrecht |
| locatie | Afstandsonderwijs en blended learning vanuit Leiderdorp | |
| variant | Deeltijd | |
| onderwijstaal | Nederlands | |
| datum audit / opleidingsbeoordeling | 14 juni 2017 | |
| contactpersoon opleiding | Mevrouw Ch. Schouw LLM Coördinator Kwaliteit cschouw@loi.nl | |

Basisgegevens **hbo-bacheloropleiding Rechten**, deeltijd¹

bron: Kritische Reflectie hbo Ba/Ad Rechten
peildatum: Begin 2017

| uitval (percentage) | | | | | | |
|---|---------|------|--|---------------------|---------------------|---------------------|
| uit het eerste jaar ^{2*} | | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 |
| ▪ deeltijd | Rechten | 33 | 36 | 37 | 34 | 17 |
| | SJD | - | - | 27 | 23 | 21 |
| uit de hoofdfase ^{3**} | | | | 2010 | 2011 | 2012 |
| ▪ deeltijd | | | | 56 | 50 | 51 |
| rendement (percentage) ⁴ | | | | 2008 | 2009 | 2010 |
| ▪ deeltijd | | | | 3 | 3 | 3 |
| docenten (aantal + fte) ^{***} | | | aantal | | Fte | |
| ▪ deeltijd | | | | 77 | Freelancers | |
| opleidingsniveau docenten (percentage) ⁵ | | | Bachelor | Master | PhD. | |
| ▪ deeltijd | | | | 27,9 | 69,6 | 2,5 |
| docent-student ratio ⁶ | | | | | | |
| ▪ deeltijd | | | De norm is dat huiswerkopdrachten binnen 48 uur worden beantwoord. Bij elke module zijn minimaal twee docenten betrokken. | | | |
| contacturen (aantal) ⁷ | | | 1 ^e jaar | 2 ^e jaar | 3 ^e jaar | 4 ^e jaar |
| ▪ deeltijd | | | De norm is dat studenten binnen 48 uur feedback krijgen op de huiswerkopdrachten. Voor meer omvangrijke opdrachten is de reactietermijn vijf tot tien werkdagen. Via de digitale leeromgeving is op ieder moment contact mogelijk. | | | |

- * Studenten volgen geen vast studieschema en kunnen op elk moment binnen een jaar instromen. Daarom is bij benadering weergegeven wat het percentage studenten is dat gestopt is binnen een jaar na inschrijving. Een cohort betreft alle studenten die zich in dat jaar hebben ingeschreven.
- ** Het betreft hier het percentage stoppers binnen de gehele opleiding bachelor Rechten ten opzichte van het totaal aantal inschrijvingen. Er zijn nog geen afgestudeerden van de specialisatie SJD.
- *** Het aantal FTE is voor LOI niet van toepassing. LOI zet freelance professionals in, waarbij geen sprake is van een arbeidsovereenkomst.

¹ Bron: Basisgegevens opleidingsbeoordelingen 'Indicatoren en definities', Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie, 19 februari 2015.

² Het aandeel van het totaal aantal bachelorstudenten (eerstejaars ho) dat na één jaar niet meer bij de opleiding staat ingeschreven, zo mogelijk voor de laatste zes cohorten.

³ Het aandeel van de bachelorstudenten die zich na het eerste studiejaar opnieuw bij de opleiding inschrijven (herinschrijvers) dat in de nominale studieduur zonder het diploma te hebben behaald alsnog uitvalt uit de opleiding, zo mogelijk voor de laatste drie cohorten.

⁴ Het aandeel van de bachelorstudenten die zich na het eerste studiejaar opnieuw bij de opleiding inschrijven (herinschrijvers) dat het bachelor diploma haalt in de nominale studieduur + één jaar, zo mogelijk voor de laatste drie cohorten.

⁵ Het aandeel docenten (onderwijzend personeel) met een hbo, master en PhD in het totaal aantal docenten (onderwijzend personeel).

⁶ De verhouding tussen het totaal aantal ingeschreven studenten en het totaal aantal fte's aan onderwijzend personeel van de opleiding in het meest recente studiejaar.

⁷ Het gemiddeld aantal klokuren per week aan geprogrammeerde contacttijd, voor ieder jaar van de opleiding.

Basisgegevens **hbo-Associate degree-programma Rechten**, deeltijd

bron: Kritische Reflectie hbo Ba/Ad Rechten

peildatum: Begin 2017

| | | | |
|--------------------------------------|--|--|---------------------|
| rendement (percentage) ^{8*} | | 2013 | 2014 |
| ▪ deeltijd | | 10 | 15 |
| docenten (aantal + fte) | | aantal Fte | |
| ▪ deeltijd | | Zie Bachelor Rechten | |
| docenten (niveau) ⁹ | | Bachelor | Master PhD. |
| ▪ deeltijd | | Zie Bachelor Rechten | |
| docent-student ratio ¹⁰ | | | |
| ▪ deeltijd | | De norm is dat huiswerkopdrachten binnen 48 uur worden beantwoord. Bij elke module zijn minimaal twee docenten betrokken. | |
| contacturen (aantal) ¹¹ | | 1 ^e jaar | 2 ^e jaar |
| ▪ deeltijd | | De norm is dat studenten binnen 48 uur feedback krijgen op de huiswerkopdrachten. Voor meer omvangrijke opdrachten is de reactietermijn vijf tot tien werkdagen. Via de digitale leeromgeving is op ieder moment contact mogelijk. | |

- * Een cohort betreft alle studenten die zich in dat jaar hebben ingeschreven. Er zijn nog geen afgestudeerden van de specialisatie Publiekrecht.

⁸ Het aandeel van de Associate degree-studenten die zich na het eerste studiejaar opnieuw bij de opleiding inschrijven (herinschrijvers) dat het diploma haalt in de nominale studieduur + één jaar, zo mogelijk voor de laatste drie cohorten.

⁹ Het aandeel docenten (onderwijzend personeel) met een hbo, master en PhD in het totaal aantal docenten (onderwijzend personeel).

¹⁰ De verhouding tussen het totaal aantal ingeschreven studenten en het totaal aantal fte's aan onderwijzend personeel van de opleiding in het meest recente studiejaar.

¹¹ Het gemiddeld aantal klokuren per week aan geprogrammeerde contacttijd, voor ieder jaar van de opleiding.

2. SAMENVATTING

Stichting LOI Hoger Onderwijs (LOI) verzorgt de hbo-bacheloropleiding Rechten (inclusief de specialisatie Sociaal Juridische Dienstverlening) en het hbo-Associate degree-programma Rechten (namelijk de specialisaties Civielrecht en Publiekrecht) in deeltijd. De bachelor levert breed en praktisch opgeleide hbo-juristen af die het recht kunnen toepassen en faciliteren. De Ad leidt studenten op tot praktisch ingestelde Ad-juristen die vergelijkbare taken als de hbo-juristen uitvoeren, alleen dan op een minder complex en meer uitvoerend niveau.

Standaard 1. Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties heeft LOI voor de bachelor en de Ad voor wat betreft de inhoud, het niveau en de oriëntatie geconcretiseerd. Zij gebruikt daarvoor het landelijke beroeps- en opleidingsprofiel HBO Rechten en de domeincompetenties Law uit 2005 als uitgangspunt. De Dublin Descriptoren (voor de Short Cycle) liggen ten grondslag aan de eindkwalificaties van de opleiding¹².

De bachelor profileert zich ten opzichte van andere aanbieders voor wat betreft de aandacht voor *Alternatieve geschillenbeslechting* en *Kwaliteitszorg* (Rechten) en gespreksvaardigheden (specialisatie Sociaal Juridische Dienstverlening) naast de internationale focus. In vergelijking met andere Ad-aanbieders hebben de twee specialisaties Civielrecht en Publiekrecht een groter aandeel in het onderwijs. Het flexibele onderwijsconcept dat LOI hanteert, is bovendien onderscheidend.

LOI heeft zowel voor de bachelor als de Ad heldere doelstellingen rond praktijkgericht onderzoek en internationalisering. Het onderhoud en de validatie van de eindkwalificaties en het programma vindt plaats in nauw, zowel formeel als informeel overleg tussen het opleidingsmanagement en de leden van de beroepenveldveldcommissie.

Het auditpanel komt voor Standaard 1 'Beoogde eindkwalificaties' voor de bachelor en de Ad tot het oordeel 'voldoende'. Het auditpanel ziet kansen voor de opleiding om bovengenoemde accenten die met name in de programma's tot uitdrukking komen, ook een plaats te geven in de eindkwalificaties, zodat de bachelor en de Ad een meer onderscheidend profiel kunnen ontwikkelen.

Standaard 2. Onderwijsleeromgeving

Het programma van de bachelor en de daarvan afgeleide programma's van de specialisatie Sociaal Juridische Dienstverlening en de Ad zijn flexibel ingericht, samenhangend en praktijkgericht. Zij zijn opgebouwd conform het didactische model van LOI, te weten het sociaal constructivisme. Bachelor- en Ad-studenten Rechten volgen het programma van de propedeuse voor een groot deel gezamenlijk. Zij kunnen hun opleiding in twee begeleidingsvarianten volgen, te weten afstand of klassikaal. De individuele student is zelfsturend in de mate van het vragen van begeleiding bij de opleiding. Het LOI-begeleidingsmodel is vooral reactief van aard. Studenten ontwikkelen hun onderzoeksvaardigheden in een onderzoekslijn die vanaf de start en vooral integraal onderdeel uitmaakt van de programma's. Ook de internationale oriëntatie krijgt bij de bachelor en bij de Ad een passende plaats in de programma's.

Het auditpanel is positief over de ontwikkeling van de nieuwe programma's die de opleiding in het studiejaar 2017-2018 zal implementeren.

De programma-, de service- en de realisatiemanager zorgen als team voor de realisatie van de programma's. Docenten zijn goed toegerust voor de vakinhoudelijke en didactische uitvoering van de modules die zij verzorgen. Alle medewerkers van de opleiding zijn werkzaam in de beroepspraktijk. De leeromgeving Campus faciliteert tijd-, plaats- en tempo-onafhankelijk afstandsonderwijs bij LOI.

¹² Met 'de opleiding' wordt in deze rapportage zowel de bachelor als de Ad bedoeld.

Voor Standaard 2 'Onderwijsleeromgeving' komt het auditpanel tot het oordeel (ruim) 'voldoende'. Een verbeterpunt is de betrokkenheid van de docenten bij het onderhoud van het gehele programma. Daarnaast is blijvend aandacht nodig voor de gebruiksvriendelijkheid van de leeromgeving en de kwaliteit van de begeleiding (o.a. meer proactief, kwaliteit van de feedback en zich houden aan de reactietermijnen) die voor het afstandsonderwijs belangrijk is.

Standaard 3. Toetsing

De student kan zelf bepalen op welke locatie in Nederland en op welk moment hij het examen aflegt. De mechanismen die LOI inzet zorgen voor een efficiënte en effectieve wijze van kwaliteitsborging van het toetsen en beoordelen. De begeleiding en de beoordeling van de toetsen zijn strikt gescheiden. De gekozen tentamenvormen van de opleiding zijn passend en vooral schriftelijk van aard. De examencommissie geeft op een adequate wijze invulling aan haar kwaliteitsborgende rol. De afstudeeropdracht bestaat bij de bachelor uit een combinatie van literatuuronderzoek en van een empirisch onderzoek en bij de Ad alleen uit een literatuuronderzoek.

Vanwege het adequate niveau en de juiste inhoud van de toetsing en de beoordeling, de zinvolle bijdrage van de examencommissie en de aandacht die uitgaat naar de continue verbetering van het afstudeerproces, komt het auditpanel tot het oordeel 'goed' op Standaard 3 'Toetsing'.

Standaard 4. Gerealiseerde eindkwalificaties

Alle eindwerken die het auditpanel van de bachelor en de Ad bekeek, weerspiegelen het juiste niveau. Het auditpanel heeft vooral waardering voor de praktijkgerichtheid van de eindwerken. Het verschil dat het auditpanel constateerde qua cijfers/beoordeling van de eindwerken, weerspiegelde de bevindingen van de opleiding. Het werkveld en de alumni uitten zich positief over de toegevoegde waarde van de opleiding en over het type hbo- en Ad-jurist dat de opleiding opleidt.

Voor Standaard 4 'Gerealiseerde eindkwalificaties' komt het auditpanel bij de bachelor tot 'goed' en voor de Ad tot het oordeel 'voldoende'. De nadere duiding van het verschil tussen een eindwerk op Ad-niveau ten opzichte van het bachelorniveau is een aandachtspunt.

Algemene conclusie:

Het auditpanel trof een klassieke, maar degelijke opleiding Rechten die duidelijk een eigen koers vaart. Majeure vernieuwingen voert de opleiding in de profielen, in de programma's en in de toetsing door na een zorgvuldige afweging. De opleiding voldoet, zo concludeert het auditpanel, zonder meer aan de basiskwaliteit. Het auditpanel adviseert de NVAO de opleiding te accrediteren voor een periode van zes jaar.

Op de verbeteragenda verdienen onder meer (i) het doorontwikkelen van de eigen profielen van de bachelor en van de Ad, (ii) de betrokkenheid van de docenten bij het onderhoud van het *gehele* programma en (iii) de kwaliteitsverbetering van de begeleiding met name een plaats.

Den Haag, 30 juni 2017



W.L.M. Blomen,
voorzitter



I.M. Gies Broesterhuizen,
secretaris

3. INLEIDING

Het voorliggende beoordelingsrapport is de resultante van een zogeheten 'Beperkte Opleidingsbeoordeling' van de hbo-bacheloropleiding Rechten en het hbo-Associate degree-programma Rechten van Stichting LOI Hoger Onderwijs, die op 14 juni 2017 is uitgevoerd door een auditpanel van onafhankelijke deskundigen (zie bijlage IV voor een toelichting).

Vanaf 1 januari 2015 worden opleidingen in het hoger onderwijs met een vergelijkbare onderwijsinhoud in één (sub)cluster in een bepaalde periode gevisiteerd. De clusterwijze beoordeling - ook wel *clustervisitatie genoemd* - heeft als doel de scherpere en de vergelijkbaarheid van de oordelen te bevorderen. Bovengenoemde opleiding van Stichting LOI Hoger Onderwijs valt samen met diverse verwante opleidingen van andere onderwijsinstellingen in de visitatiegroep *HBO-Rechten 4*. Deze opleidingen moeten allemaal in de periode voor 1 november 2017 gevisiteerd worden. Het auditpanel heeft voor de beoordeling het beoordelingskader van de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO)¹³ gebruikt.

Dit rapport behandelt achtereenvolgens de bevindingen, overwegingen en conclusies van het auditpanel over de betreffende opleiding op vier NVAO-kwaliteitsstandaarden, te weten 'beoogde eindkwalificaties', 'onderwijsleeromgeving', 'toetsing' en 'gerealiseerde eindkwalificaties'.

Positionering van de opleiding binnen de onderwijsinstelling

Stichting LOI Hoger Onderwijs (LOI) is een particuliere, commerciële onderwijsinstelling en verzorgt een breed aanbod aan cursussen, mbo- en hbo-opleidingen (voornamelijk) in de vorm van afstandsonderwijs. Daarbij richt LOI zich specifiek op de doelgroep volwassenen die een volgende stap in hun ontwikkeling en carrière willen zetten. Binnen het Domein Law biedt LOI de hbo-bacheloropleiding Rechten en het hbo-Associate degree-programma Rechten aan.

Karakteristiek van de opleiding

LOI verzorgt de hbo-bacheloropleiding Rechten (bachelor Rechten) sinds 2008 in een deeltijdvariant. Het betreft een flexibel ingerichte, brede opleiding met een aantal keuze-opties in de vorm van een minor. In 2014 is de specialisatie Sociaal Juridische Dienstverlening (SJD) gestart. Jaarlijks stromen tientallen studenten in.

Het hbo-Associate degree-programma Rechten (Ad Rechten) biedt LOI sinds 2013 in deeltijd en in de specialisaties Civielrecht (Civiel) en Publiekrecht (Publiek) aan. De eindkwalificaties van de Ad Rechten zijn hetzelfde als de bachelor Rechten met dien verstande dat Ad-studenten de eindkwalificaties op een lager niveau afsluiten. Ook het programma van de Ad volgt qua vorm en inhoud het programma van de bachelor. Jaarlijks stroomt een klein aantal studenten in.

Daar waar het auditpanel in dit rapport refereert aan 'de opleiding' bedoelt het zowel de bachelor als de Ad. Indien relevant splitst het auditpanel in dit rapport zijn resultaten uit naar de bachelor, het Ad-programma en/of de daaronder vallende specialisaties.

Ontwikkelingen na vorige accreditatie van de opleiding

In november 2012 vond de vorige visitatie van de bachelor Rechten plaats. De opleiding is toen positief beoordeeld. In augustus 2013 besloot de NVAO accreditatie te verlenen aan deze opleiding. Het besluit bevat een aantal aandachtspunten van het toenmalige auditpanel. De opleiding heeft deze punten sindsdien aantoonbaar opgepakt en daar verbeteringen op ingezet (zie Tabel 1).

¹³ Beoordelingskader Accreditatiestelsel Hoger Onderwijs Beperkte of Uitgebreide opleidingsbeoordeling, Nederlands-Vlaamse Accreditatie organisatie d.d. 19 december 2014.

| Aandachtspunten | Verbeteringen |
|--|--|
| Het uitbreiden van de beroepenveldd commissie met juristen die werkzaam zijn in aanpalende terreinen, zoals een bedrijfsjurist of een jurist werkzaam bij een overheidsorganisatie. | In 2013 is een commissielid vervangen door een jurist werkzaam als landelijk directeur handhaving bij het UWV. De overige leden van de commissie hebben nog zitting. Momenteel bespreekt de commissie over het toevoegen van een bedrijfsjurist. |
| De opleiding kan de module op het gebied van marketing meer juridisch in vullen. | Dit betrof de modules van de minor <i>Commercieel economisch</i> . Deze minor biedt LOI momenteel niet meer aan wegens gebrek aan belangstelling. |
| De commissie raadde aan studenten toegang te geven tot nieuw lesmateriaal, omdat studenten van oudere programma's tijdens de visitatie hadden opgemerkt dat zij niet altijd op de hoogte zijn van nieuw materiaal. | Nieuw materiaal stelt LOI aan alle actieve studenten beschikbaar. Hierover krijgen studenten, ook van oudere programma's, een melding in de digitale leeromgeving. De melding ziet de student op het startscherm en bij de specifieke module. |
| De commissie adviseerde een chatfunctie in te richten in de digitale leeromgeving of een jaarlijks contactdag voor studenten te organiseren om zo discours onder studenten mogelijk te maken. | In de digitale leeromgeving is een discussieforum voor studenten ingericht (zie Standaard 2). Daarnaast is een verplichte contactdag opgenomen bij de modules <i>Mediation</i> en <i>Sociaal Juridische Gespreksvoering</i> . |
| Ook adviseerde de commissie de uniformiteit in de feedback te vergroten en hierover met docenten het gesprek aan te gaan. Ook was het advies studenten met een hoge beoordeling nog inhoudelijk feedback te geven. | De uniformiteit in het geven van feedback tracht LOI te vergroten door het opstellen van correctierichtlijnen die docenten moeten volgen. Ook bij een hoge beoordeling moet de docent feedback geven. De inhoud van feedback is regelmatig aan de orde tijdens docentbijeenkomsten die LOI jaarlijks organiseert. Tevens beoordeelt LOI de feedback tijdens frequente kwaliteitscontroles. |
| De commissie ondersteunt het voornemen om bij de modules waarbij dat belangrijk is, toetsing van mondelinge vaardigheden toe te voegen. | Als hiervoor genoemd zijn er verplichte contactdagen ingevoegd waarin deze vaardigheden expliciet aan bod komen |
| De commissie raadde aan meerkeuzetoetsen in de hoofdfase zoveel mogelijk te vermijden. | In de opleiding zijn nu overwegend schriftelijke examens met open vragen opgenomen. De propedeuse en de hoofdfase bevatten elk nog één examen met meerkeuzevragen. |

Tabel 1 – Doorgevoerde verbeteringen na vorige audit

4. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

4.1. Beoogde eindkwalificaties

Standaard 1: De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat inhoud, niveau en oriëntatie betreft geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau (bachelor-master) en oriëntatie (hbo-wo) binnen het Nederlands kwalificatieraamwerk. Zij sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

Inhoud eindkwalificaties

LOI neemt de *domeincompetenties Law* en het *landelijke beroeps- en opleidingsprofiel HBO Rechten* uit 2005 als uitgangspunt voor de eindkwalificaties van de bachelor Rechten, zo stelt het auditpanel vast. Zij hanteert voor de bachelor totaal zestien eindkwalificaties, door LOI ook wel competenties genoemd. Dit betreft tien opleidingsspecifieke competenties (bijvoorbeeld juridisch adviseren, belangen behartigen en signaleren nieuwe regelgeving) en zes competenties die algemeen geldend zijn voor alle hbo-opleidingen (o.a. samenwerken, communiceren en reflectie). Voor de specialisatie Sociaal Juridische Dienstverlening (hierna SJD) die LOI binnen de bachelor Rechten verzorgt, heeft LOI de competenties van de bachelor aangevuld met een aantal opleidingsspecifieke SJD-competenties (bijvoorbeeld Positioneren en Empowerment). Voor de SJD gaat LOI uit van eenentwintig competenties.

Voor de Ad Rechten heeft LOI in 2011 een eigen beroeps- en opleidingsprofiel opgesteld dat is gebaseerd op de *domeincompetenties Law* en het *landelijke beroeps- en opleidingsprofiel HBO Rechten* uit 2005. Het auditpanel constateert op basis van de inhoud van dit document dat het profiel van de Ad zich in hetzelfde domein bevindt als dat van de bachelor. LOI hanteert voor de Ad Rechten twaalf eindkwalificaties ofwel competenties. Tien opleidingsspecifieke competenties van de Ad Rechten zijn gelijk aan de opleidingsspecifieke competenties van de Bachelor Rechten. Ad-studenten dienen deze competenties echter op een lager niveau dan de bachelorstudenten te behalen. De overige twee competenties van de Ad (communiceren en zelfsturing) zijn algemeen geldend voor alle hbo-opleidingen.

Kijkend naar de eindkwalificaties, dan acteert de opleiding in het daarbij passende domein en hanteert zij daarvoor de juiste titulatuur. Na het succesvol afronden van de opleiding beschikken studenten over de graad 'Bachelor/Associatie degree of Laws'.

Profilering

Het auditpanel vindt het profiel van de opleiding duidelijk. Het doel van de bachelor Rechten van LOI is het afleveren van breed en praktisch opgeleide hbo-juristen die het recht kunnen toepassen en faciliteren. Binnen het brede domein Law richt LOI zich met de specialisatie SJD specifiek op de dienstverlenende beroepen. De professional leert mensen te helpen om een weg te vinden binnen de wet- en regelgeving en hen bij te staan bij sociaaljuridische kwesties. Het auditpanel is bovendien positief over de focus die LOI wil leggen binnen de bachelor Rechten, met name op het thema *Kwaliteitszorg* (zie onderstaande tabel). Het heeft daar zelfs een mooi voorbeeld van gezien in één van de eindwerken. De accenten die LOI wil leggen, krijgen vooralsnog met name een (beperkte) uitwerking in het programma van de bachelor Rechten. De profileringsthema's hebben nog geen kenmerkende plaats in de eindkwalificaties van de opleiding. Het auditpanel ziet kansen voor de opleiding om haar profilering verder vorm en inhoud te geven (zie Hoofdstuk 6 – Aanbevelingen).

| Opleiding | | Onderscheid profiel Rechten LOI |
|-----------|---------------|--|
| B | Rechten | De bachelor Rechten van LOI onderscheidt zich inhoudelijk van andere opleidingen door in het curriculum aandacht te besteden aan <i>Alternatieve geschillenbeslechting</i> en <i>Kwaliteitszorg</i> . Dit is vooral terug te zien in de voorbeelden die de opleiding gebruikt, maar in de leerstof zou de opleiding daar, zo vindt het auditpanel, meer aandacht aan kunnen besteden. <i>Alternatieve geschillenbeslechting</i> zoals Mediation wordt een steeds gangbaarder alternatief voor een proces voor de rechter. Daarnaast is <i>Kwaliteitszorg</i> in veel ondernemingen en organisaties een vast onderdeel van het proces. Bovendien maakt het <i>Internationale recht</i> een relatief groot deel uit van het programma van de opleiding bij LOI in vergelijking met andere aanbieders. Dit is ingegeven door de steeds verdergaande internationalisering en globalisering en de belangstelling van de studenten voor internationale onderwerpen. Een ander kenmerk van de bachelor Rechten is de keuze voor een verbredende of verdiepende minor. |
| | Rechten - SJD | De specialisatie SJD is te vergelijken met de andere aanbieders. Het verschil zit vooral in het aandeel gesprekstechnieken dat bij LOI een relatief groot deel uitmaakt van het programma. |
| Ad | Civiel | Naast LOI bood - ten tijde van de ontwikkeling van de Ad - de Hogeschool NHA een Ad Rechten aan. De Ad-programma's bieden beide een studierichting publiek en privaat aan, bij LOI is het aantal studiepunten verbonden aan de specialisaties echter groter (31 EC) dan bij de Hogeschool NHA die deze in de vorm van een minor aanbiedt (15 EC). |
| | Publiek | |

Tabel 2 – Inhoudelijke vergelijking verwante opleidingen

Het Ad-programma Rechten van LOI leidt studenten op tot praktisch ingestelde Ad-juristen die vergelijkbare taken als de hbo-juristen uitvoeren, alleen dan op een minder complex en meer uitvoerend niveau. De reden voor het opzetten van de twee specialisaties Civielrecht (hierna Civiel) en Publiekrecht (hierna Publiek) binnen de Ad vindt zijn grondslag in het arbeidsmarktonderzoek dat LOI in 2011 heeft uitgevoerd. Het auditpanel waardeert dat LOI als een van de eerste aanbieders een Ad Rechten is gestart en het (h)erkent de behoefte van het werkveld aan een Ad met specialisaties in privaat- en publiekrecht. Tegelijkertijd vindt het auditpanel het belangrijk dat LOI deze specialisaties een nadere invulling geeft, zodat zij voor de Ad sterker dan nu het geval een eigenstandig profiel ontwikkelt ter onderscheiding van de bachelor (zie Hoofdstuk 6 –Aanbevelingen).

Naast bovenstaande profileringskeuzes is het onderwijsconcept dat LOI hanteert voor de bachelor en de Ad in vergelijking met een groot aantal aanbieders van verwante opleidingen op het gebied van Rechten ook onderscheidend. LOI biedt afstandsonderwijs in deeltijd aan en de vormgeving van het onderwijs biedt studenten daarbij een grote mate van flexibiliteit (zie Standaard 2).

Praktijkgericht onderzoek

LOI heeft duidelijk voor ogen wat zij beoogt met praktijkgericht onderzoek. Bachelorstudenten leren binnen de opleiding zowel een literatuur- als een praktijkgericht/oplossing zoekend onderzoek uit te voeren. Ad-studenten voeren uitsluitend een literatuuronderzoek uit. Zowel de bachelor- en Ad-student moeten theoretische vaardigheden kunnen vertalen in een zelfstandig opgezet en uitgevoerd onderzoek dat inhoudelijk voldoet aan de gedefinieerde beroeps- en opleidingscompetenties. Daarnaast moeten zij een helder schriftelijk en mondeling betoog kunnen houden over de opzet, inhoud en resultaten van het onderzoek. Het auditpanel constateert op basis van de beschrijving van de programma-inhoud in de *Onderwijs- en Examenregeling 2016-2017 (OER)* dat deze doelstellingen met name een uitwerking krijgen in de leerdoelen van de programma's. Het geeft LOI ter overweging mee om haar doelstellingen rond praktijkgericht onderzoek te expliciteren en bijvoorbeeld weer te geven als een aparte eindkwalificatie. Dit ter verduidelijking richting de studenten en om hen houvast en ondersteuning te bieden op dit punt.

Internationale oriëntatie

Het auditpanel stelt op basis van de tekst in de Kritische Reflectie vast dat de opleiding een bij het domein Law passende doelstelling heeft ten aanzien van Internationalisering:

- De hbo-jurist dient over kennis van de Nederlandse wet- en regelgeving in samenhang met Europese regelgeving te beschikken. Hij komt steeds meer in functies terecht waarbij toepassing van het Nederlandse recht in een internationale context aan de orde komt.
- De Ad-jurist zal vrijwel altijd werkzaam zijn bij organisaties en bedrijven die te maken hebben met het Nederlands recht. Toch vindt LOI het van belang in het programma een lichte internationale context op te nemen. Ook de Ad-jurist kan in de praktijk met Europese richtlijnen te maken krijgen. Als een Ad-afgestudeerde wil doorstromen naar de bachelor, dan dient hij bovendien deze basis te bezitten.

Deze doelstellingen zijn voor het auditpanel niet zichtbaar in (de beschrijving van) de eindkwalificaties van zowel de bachelor als de Ad. De opleiding zou op dit punt, zo vindt het auditpanel, haar eindkwalificaties kunnen herijken. Bovendien merkt het auditpanel op dat de opleiding haar internationale oriëntatie verder zou kunnen uitwerken (bijvoorbeeld in de richting van internationalisering@home en/of het implementeren van de interculturele rechtsbedeling).

De eindkwalificaties van de opleiding hebben een internationaal referentiekader. De Dublin Descriptoren liggen ten grondslag aan de eindkwalificaties van de bachelor en de Dublin descriptoren voor de Short Cycle liggen ten grondslag aan de eindkwalificaties van de Ad. In de *OER 2016-2017* is een koppeling tussen Dublin Descriptoren en de competenties van de opleiding zichtbaar in de vorm van verschillende matrices.

Oriëntatie en Niveau eindkwalificaties

Uit de samenvatting in onderstaande tabel is af te leiden dat de opleiding goed zicht heeft op het beroep waartoe zij haar bachelor- en Ad-studenten opleidt. In het *Beroeps- en Opleidingsprofiel Ad Rechten* uit 2011 maakt LOI inzichtelijk op welke functies het Ad-programma zich richt en wat het verschil qua handelingsniveau is met functies die horen bij respectievelijk de verwante mbo-4-opleidingen en de bijbehorende bacheloropleiding.

| Opleiding | | Werkveld en Functies |
|-----------|---------------|---|
| B | Rechten | De hbo-jurist kan terecht in het traditioneel juridische werkveld (bijvoorbeeld rechtspraak, rechtsbijstandverzekeraars of advocatuur) als ook bij organisaties, waarbij niet het juridisch proces centraal staat maar wel behoefte is aan juridische expertise (bijvoorbeeld openbaar bestuur, semi-overheid of bedrijfsleven). Functies die een hbo-jurist kan verrichten zijn bedrijfsjurist, juridisch adviseur, juridisch (kwaliteits)medewerker of legal assistant. Om dat werk goed te kunnen uitvoeren dient de hbo-jurist –onder meer- een analyse van feiten en recht te kunnen uitvoeren, juridische dossiers te kunnen managen en organisatieprocessen te kunnen uitvoeren en regisseren. |
| | Rechten - SJD | De hbo-jurist kan met de specialisatie SJD optreden als belangenbehartiger op verschillende rechtsgebieden. Hij komt terecht in een dienstverlenend beroep waarin hij mensen helpt een weg te vinden binnen de wet- en regelgeving en bijstand verleent bij sociaaljuridische vragen en problemen. Deze dienstverlenende beroepen zijn uitlopend (bijvoorbeeld (jeugd)reclasseringswerker, werkcoach, schuldhulpverlener en juridisch medewerker). |
| Ad | Civiel | Met de specialisatie Civielrecht komt de Ad-jurist bijvoorbeeld op een notariskantoor terecht. Hij verricht zelfstandig invoerhandelingen bij dossiervorming en controleert en beoordeelt of aan alle benodigde juridische eisen is voldaan. Bovendien heeft hij een signaleringsfunctie ter ondersteuning van de (kandidaat-)notaris. |
| | Publiek | Met de specialisatie Publiekrecht kan de Ad-jurist bijvoorbeeld aan het werk als juridisch medewerker vergunningen en handhaving bij een gemeente. Hij heeft juridische kennis op minimaal Ad-niveau en kan het bestuursrecht toepassen. |

Tabel 3 – Inhoudelijke vergelijking verwante opleidingen

Ook het eindniveau heeft LOI beschreven. Op de gebieden 'complexiteit van de werkzaamheden' en 'de mate van verantwoordelijkheid' verwacht LOI een hoger abstractieniveau van de hbo-jurist dan van de Ad-jurist. Bachelorstudenten dienen alle competenties aan het einde van de opleiding op niveau 3 te bereiken: *Hij analyseert problemen, vragen en knelpunten in complexe situaties, werkt proactief aan en verantwoordt op professionele wijze de gekozen oplossingen, ontwikkelt zelf nieuwe procedures en gebruikt creativiteit.* Ad-studenten dienen de competenties aan het einde van de opleiding op niveau 2

te bereiken: *Hij werkt met richtlijnen en procedures in complexe situaties en verdiept zich in vraagstukken van complexiteit in het werk (waarin hij zich specialiseert).*

Onderhoud eindkwalificaties

In 2012 is een nieuw landelijk beroeps- en opleidingsprofiel gepubliceerd. Het opleidingsmanagement gaf tijdens het locatiebezoek aan dat LOI dit profiel heeft geanalyseerd en concludeerde dat het profiel geen gevolgen had voor de definiëring van haar eindkwalificaties. Het betrof vooral een herordening van competenties. De ontwikkelingen die in het profiel van 2012 zijn geschetst, zijn niettemin opgenomen in de programma's. Het auditpanel acht de eindkwalificaties uit de profielen van 2005 en 2012 net als LOI in zekere zin vergelijkbaar. De eindkwalificaties bevatten derhalve de juiste ingrediënten. Overigens kan het auditpanel zich voorstellen dat de opleiding altijd uitgaat van het meest recente landelijke profiel. Het is er dan ook positief over dat LOI bij de introductie van de nieuwe programma's (zie Standaard 2) overgaat naar het landelijke profiel uit 2012.

De opleiding is nauw verbonden met een beroepenveldcommissie bestaande uit vier leden die volgens het auditpanel het representatieve werkveld van de bachelor, de Ad en de bijbehorende specialisaties kunnen overzien. Hierin hebben werkvelddeskundigen zitting die ieder vanuit hun eigen expertise de opleiding adviseren over de aansluiting van de inhoud van de onderhavige opleidingen op het werkveld. Uit het gesprek met het opleidingsmanagement is het, het auditpanel duidelijk geworden dat de beroepenveldcommissie een belangrijke rol speelt bij het onderhoud van het profiel en de programma's en de aansluiting bij de actuele ontwikkelingen (zie ook standaard 2). Derhalve vindt het auditpanel het belangrijk dat de beroepenveldcommissie structureel bijeen blijft komen. Vlak na de vorige visitatie is namelijk een periode geweest waarin de beroepenveldcommissie niet tweejaarlijks bijeenkwam. Los daarvan heeft het opleidingsmanagement met enige regelmaat individueel contact met de leden van de beroepenveldcommissie. Bovendien zijn alle freelance docenten naast hun betrokkenheid bij LOI werkzaam in de relevante beroepspraktijk. LOI betreft hen actief bij het onderhoud van de modules waarvoor LOI hen inzet. Op deze wijze houdt LOI haar eindkwalificaties actueel.

Weging en Oordeel

Oordeel bachelor: voldoende

Oordeel Ad: voldoende

De beoogde eindkwalificaties van de bachelor Rechten die afgestudeerden als beginnend beroepsbeoefenaar moeten bereiken, zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en sluiten aan bij de Dublin Descriptoren. De Ad-eindkwalificaties zijn direct afgeleid van de bachelor-eindkwalificaties en beantwoorden aan de eisen van de Dublin Descriptoren voor de Short Cycle. De opleiding heeft een duidelijk beeld waar zij haar bachelor- en Ad-studenten voor opleidt en welke eisen het internationale vakgebied en het werkveld stellen aan een beginnende beroepsbeoefenaar. Er is bovendien een duidelijke verbinding met het werkveld. Het opleidingsmanagement en de leden van de beroepenveldcommissie wisselen aantoonbaar actuele trends en ontwikkelingen uit.

Daar staat tegenover dat het auditpanel ook nog ruimte voor verbetering ziet. LOI kan voor de bachelor een onderscheidende profiel ontwikkelen (bijvoorbeeld op de gebieden van Alternatieve geschillenbeslechting en/of Kwaliteitszorg). Bovendien kan zij de Ad het eigenstandige profiel ten opzichte van de bachelor verder vormgeven. De eigen accenten die LOI wil leggen, komen op dit moment vooral tot uitdrukking in de programma's en niet in de eindkwalificaties. Vooral praktijkgericht onderzoek, maar ook internationalisering verdienen een explicietere plaats in de eindkwalificaties van de bachelor en de Ad. De opleiding zou op al deze elementen nu door moeten pakken en moeten zorgen voor de doorwerking daarvan in de eindkwalificaties (en in de programma's).

Zowel de positieve als de verbeterpunten zoals hierboven aangegeven in overweging nemend, komt het auditpanel zowel voor de bachelor als voor de Ad bij deze standaard tot het oordeel 'voldoende'.

4.2. Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting NVAO: De inhoud en vormgeving van het programma stellen de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

Koppeling eindkwalificaties en programma

De aansluiting tussen de competenties (zie Standaard 1) en de curricula heeft LOI weergegeven in de *OER 2016-2017*. In de OER zijn matrices voor de bachelor en voor de Ad inclusief bijbehorende specialisaties opgenomen, waarin de koppeling tussen de eindkwalificaties en de modules zichtbaar zijn. Per module is eveneens het competentieniveau voor de bachelor en de Ad aangegeven, waar de eindtoetsing tijdens de praktijk- en integratieopdrachten op is gebaseerd. Bovendien is elke module nader uitgewerkt in leerdoelen. De programma's zijn zo gestructureerd dat de studenten aan het einde van de opleiding alle eindkwalificaties kunnen behalen.

Inhoud programma's

Bachelor- en Ad-studenten Rechten volgen – met uitzondering van een tweetal specifieke modules voor de specialisatie SJD - bij LOI gezamenlijk het programma van de propedeuse. Daarnaast is meer dan de helft van het programma van de hoofdfase van de Bachelor Rechten en de specialisatie SJD bovendien generiek. Verschillen tussen de programma's zijn:

- Studenten van de bachelor Rechten hebben de mogelijkheid om een minor te kiezen, waar studenten van de specialisatie SJD specifieke modules volgen.
- De modules in de hoofdfase van de Ad Rechten zijn gelijk aan de modules van de bachelor Rechten met uitzondering van de praktijkintegratie-opdrachten in de hoofdfase, de stage en de afstudeeropdracht.

Het auditpanel stelt vast dat er voor afgestudeerden van de Ad een studeerbaar vervolgtraject binnen de bachelor is. Het Ad-programma bevat een afsluitend onderdeel, waardoor er sprake is van een eigenstandig curriculum binnen de bacheloropleiding.

| Opleiding | | | Inrichting programma | | | |
|------------|----|---------------|---|---|--|--|
| | | | Gemeenschappelijk | Specifiek | | |
| Propedeuse | B | Rechten | Propedeuse (60 EC) bevat een brede oriëntatie met inleidende modules. | - | | |
| | | Rechten - SJD | | 2 specifieke modules (7 EC) | | |
| | Ad | Civiel | | - | | |
| | | Publiek | | - | | |
| Hoofdfase | B | Rechten | Hoofdfase (180 EC), waarvan onder meer 47 EC gemeenschappelijke modules, 30 EC stage en 20 EC afstuderen. | Keuze minoren (i) Bedrijfseconomisch, (ii) Management of (iii) Forensische psychologie en psychiatrie (21 EC). | | |
| | | Rechten - SJD | | 23 specifieke modules (83 EC), waaronder extra aandacht ontwikkeling vaardigheden in drie modules over <i>Gespreksvoering</i> en het thema <i>Juridische advisering</i> . | | |
| | Ad | Civiel | | Specialisatie (31 EC) | | |
| | | Publiek | | Specialisatie (31 EC) | | |
| | | | | Hoofdfase (60 EC), waarvan onder meer 10 EC stage en 5 EC afstuderen. | | |

Tabel 4 – Schematisch programma overzicht bachelor en Ad

Kijkend naar de programmaoverzichten en de modulebeschrijvingen vindt het auditpanel dat de opleiding weliswaar wat klassieke, maar degelijke en coherente programma's aanbiedt. In verschillende modules van de bachelor en de Ad komen diverse voor het vakgebied Rechten relevante onderwerpen aan bod, die vervolgens samen themablokken vormen. Na een brede oriëntatie in de propedeuse volgen in de hoofdfase verschillende rechtsgebieden en contexten elkaar op en worden de modules en de daarbij horende opdrachten inhoudelijker en complexer. De student legt in toenemende mate verbanden tussen de specifieke rechtsterreinen. De vakliteratuur die tijdens de audit ter inzage lag, had vooral een academische insteek. Het auditpanel kan zich derhalve voorstellen dat de opleiding de literatuurlijst herijkt met de vraag of het voor bepaalde vakken mogelijk is vakliteratuur te gebruiken die meer hbo-/praktijkgericht van aard is. Dit laatste geldt zeker voor het thema *Alternatieve geschillenbeslechting* en voor de onderzoeksambities van de opleiding.

De beroepspraktijk staat centraal in het didactische model van LOI, te weten het sociaal constructivisme. Door het systeem van oefenopgaven en inzendopdrachten en het werken met casusmateriaal (uit de eigen beroepspraktijk) leren bachelor- en Ad-studenten over de theorie en de toepassing in de praktijk na te denken. Elk themablok sluiten studenten af met een praktijkintegratie-opdracht. Deze opdrachten eindigen in specifieke beroepsproducten. Ook lopen studenten stage indien zij niet beschikken over een relevante werkplek waar zij de vereiste praktijken en de praktijkintegratie-opdrachten kunnen uitvoeren. In de variant klassikaal die studenten naast de variant afstand bij LOI kunnen volgen (zie Tabel 5), is ruimte voor discussie en bespreking van casuïstiek vanuit de context waarin de (mede)studenten en de docenten werkzaam zijn. Het auditpanel heeft waardering voor de praktijkgerichtheid van het programma. Wel zou de opleiding de studenten bij de vormgeving van de opdrachten de mogelijkheid kunnen bieden om de opdrachten in de relevante praktijkcontext uit te voeren en/of hen daarmee in contact te brengen. Zeker, omdat circa de helft van de studenten geen relevante werkplek heeft en een groot deel van de studenten de variant afstand volgt. Enkele studenten en alumni die het auditpanel sprak, hebben naast hun stage behoefte aan meer praktijkcontext.

Praktijkgericht onderzoek

Het auditpanel is positief over de wijze waarop praktijkgericht onderzoek de afgelopen jaren meer aandacht heeft gekregen in het onderwijs. Studenten ontwikkelen hun onderzoeksvaardigheden in een onderzoekslijn die vanaf de start en vooral integraal onderdeel uitmaakt van de programma's. Bachelor- en Ad-studenten doen hun kennis op in de modules *Onderzoeksvaardigheden* (jaar 1; 3 EC) en *Juridische vaardigheden* (jaar 1 en 2; 8 EC). Zij passen deze kennis vervolgens toe in de praktijkintegratie-opdrachten en in de afstudeeropdracht. De aan onderzoek gelieerde modules en opdrachten evenals de begeleiding van de docenten bij het doen van praktijkgericht onderzoek, bereiden studenten goed voor op de afstudeerfase (zie Standaarden 3 en 4). De studenten laten in de eindwerken zien dat zij kennis hebben van onderzoeksvaardigheden en deze vaak ook beheersen. Ten aanzien van het kunnen 'spelen' met de onderzoeksvaardigheden, daar ligt voor de opleiding nog een kans.

Internationale oriëntatie

De internationale oriëntatie krijgt zoals LOI dat beoogt, bij de bachelor en bij de Ad een passende plaats in de programma's en wel in de leerlijn internationalisering:

- De leerlijn internationalisering is in het curriculum van de bachelor Rechten opgenomen in het thema *De Jurist als globalist* (22 EC) met onder meer de modules *Europa: inrichting en instituten van de EU*, *Europees verdrag*, *Legal English* en *Juridische aspecten van globalisering*. Bij de specialisatie SJD is de leerlijn in meerdere thema's verweven (20 EC). Specifiek voor deze specialisatie zijn de modules *Consumentenrecht in Europa* en *Internationaal personen- en familierecht*.
- Ad-studenten komen in de module *Internationale economische blokken en internationale verdragen* (4 EC) die LOI in beide specialisaties aanbiedt, in aanraking met de basis van de

internationale context. In Ad Civiel is daarnaast een module *Legal English* (5 EC) opgenomen.

Het panel heeft waardering voor de wijze waarop in de programma's aandacht is voor internationalisering, maar het kan zich ook voorstellen dat de opleiding meer aandacht schenkt aan internationalisering@home, de doorwerking van het internationale recht en de interculturele diversiteit in het recht.

Vormgeving programma's

In onderstaande tabel volgt een korte weergave van het onderwijsmodel van LOI. Een sterk punt van de programma's is de flexibiliteit, zo vindt het auditpanel. Studenten kunnen bij LOI plaats-, tempo- en tijdonafhankelijk studeren. Zij mogen meerdere modules tegelijk volgen en de volgorde van de modules binnen de propedeuse of binnen de hoofdfase zelf bepalen. Er is echter wel een aanbevolen volgorde. De meerderheid van de studenten heeft voor LOI gekozen vanwege de flexibele studiemethode. De studenten die het auditpanel sprak, bevestigen dit.

| Onderwijsmodel | Nadere omschrijving |
|---|--|
| Variant afstandsonderwijs en klassikaal | De opleiding is opgebouwd conform het didactische model van LOI. Studenten kunnen de bachelor en de Ad Rechten in twee begeleidingsvarianten volgen, te weten afstand of klassikaal. Ongeacht de variant doorlopen studenten hetzelfde (examen)programma met bijbehorende individuele ondersteuning. In de klassikale variant volgen de studenten aanvullend eens per week of twee weken klassikale bijeenkomsten. Vanwege het beperkte aantal SJD-studenten is de klassikale variant eenmaal niet gestart, zo bleek uit het gesprek met de studenten. Deze variant biedt LOI dus alleen aan op het moment dat voldoende studenten zich daarvoor aanmelden. |
| Leerlijnen | In de bachelor en de Ad Rechten doorloopt de student de volgende leerlijnen: De onderzoeksleerlijn, de vakkennis leerlijn, de beroepsgerichte leerlijn, de leerlijn internationalisering en de leerlijn studieloopbaan. |
| Portfolio | Gedurende de bachelor en de Ad Rechten werkt de student aan zijn competentieontwikkeling. In dit kader vult de student in de digitale leeromgeving zijn portfolio aan de hand van reflectie-opdrachten. Per thema dient de student als bewijsstuk voor het ontwikkelen van de competenties het beroepsproduct van de praktijkintegratie-opdracht in. Vervolgens reflecteert hij op de competenties die hij ontwikkeld heeft, in het thema. Het portfolio heeft daarnaast ook een coachingsgedeelte, waarin de student contact legt met zijn coach. Hoewel alumni het reflecteren leerzaam achten, zou de opleiding nog eens kunnen kijken naar het volgens hen (te) grote aandeel van reflectie in de programma's. |
| Studiebegeleiding is reactief van aard | Begeleiding en beoordeling vindt plaats door docenten (online, bij contactdagen en klassikaal), examencorrectoren (beoordelaars schriftelijke examens), opleidingscoaches, stagedocenten (begeleiding online en beoordelaars opdrachten), stagementoren (persoonlijke begeleiding op de stageplek), afstudeerbegeleiders (persoonlijke begeleiding) en afstudeerdocenten (begeleiding op afstand en beoordelaars opdrachten). Het begeleidingsmodel van LOI is vooral reactief van aard. Begeleiders en beoordelaars reageren op ingezonden producten en vragen van de studenten. Zij zijn daarbij gebonden aan een bepaalde reactietermijn. De leerlijn studieloopbaan betreft het contact met en coaching door de vaste coach van de student. De coach is op de hoogte van de vorderingen in studie en loopbaan. |

Tabel 5 – Uitgangspunten onderwijsmodel LOI

De individuele student is zelfsturend in de mate van het vragen van begeleiding bij de opleiding. Dat sluit, zo constateert het auditpanel, goed aan bij de doelgroep werkende volwassenen van LOI. Tegelijkertijd ziet het auditpanel net als LOI en de studenten ruimte voor verbetering in de begeleiding, zo blijkt uit de studententevredenheidsenquêtes en de auditgesprekken. Verbetering is mogelijk op de volgende aspecten:

- Een meer proactieve vorm van begeleiding door docenten en met name door de coach.
- Het verbeteren van de kwaliteit van de feedback.
- Ondanks dat de reactietermijnen voor studenten helder zijn (zie Basisgegevens), geven studenten in het gesprek aan dat zij behoefte hebben aan een snellere reactie. Daarnaast reageren niet alle docenten binnen de gestelde reactietermijn.

LOI probeert dit onder meer te verbeteren door het organiseren van jaarlijks overleg tussen de docenten, het bieden van ondersteuning bij het beoordelen, het optimaliseren van de correctierichtlijnen, het monitoren van de reactietermijnen en docenten daarop aan te spreken.

Het auditpanel gaat ervan uit dat deze maatregelen tot gevolg hebben dat de kwaliteitsverschillen tussen de beoordelingen en de feedback van docenten en van coaches zullen afnemen en er een kwaliteitscultuur ontstaat waarbinnen docenten zich vaker zullen houden aan de reactietermijnen en een meer proactieve houding aannemen in de begeleiding.

Nieuwe programma's

LOI start in het studiejaar 2017-2018 met nieuwe curricula voor de bachelor (inclusief de specialisatie SJD) en de Ad. Tijdens het locatiebezoek zijn de belangrijkste wijzigingen besproken. Voor alle programma's van de opleiding zal LOI een raamwerk hanteren waarin alle modules minimaal 5 EC zijn of een veelvoud daarvan. Doel daarvan is onder meer om actuele ontwikkelingen eenvoudig in de programma's te kunnen implementeren. De opleiding kiest nog steeds voor een brede insteek van de programma's. Daarnaast zal het profilerings-thema *Kwaliteitszorg* dat vooralsnog met name tot uitdrukking komt in het themablok *Alternatieve geschillenbeslechting en kwaliteitszorg* meer integraal onderdeel gaan uitmaken van het programma van de bachelor Rechten. Ook is LOI voornemens een schakelprogramma met de Open Universiteit te ontwikkelen in de vorm van een minor, zodat studenten direct in de universitaire master kunnen instromen. Het auditpanel is positief over deze ontwikkelingen. Het wil de opleiding meegeven om bij de implementatie na te gaan in hoeverre het aantal studiepunten per modules in de nieuwe programma's overeenkomt met de daadwerkelijke studielast. Studenten die het auditpanel sprak, zagen op dit punt ruimte voor verbetering in de oude programma's.

In de nieuwe programma's krijgt de schriftelijke communicatie meer nadruk. Een juiste mondelinge en schriftelijke communicatie is voor het vakgebied Rechten belangrijk. LOI is voornemens om in de praktijkintegratie-opdrachten sterker te sturen op het juiste taalgebruik. Bovendien zou het een plaats moeten krijgen in de in ontwikkeling zijnde Rubrics (zie Standaard 3). Ook medewerkers en docenten worden geacht daarop te letten. Bureauredacteurs controleren de teksten in de leeromgeving en de producten van ontwikkelaars op spelling en grammatica. De eerste stappen naar een kwaliteitscultuur op dit thema zijn gezet, zo constateert het auditpanel.

Docenten

Het opleidingsmanagement van LOI bestaat uit de programmamanager (opbouw programma en aansluiting ontwikkelingen beroepspraktijk), de servicemanager (uitvoering programma en begeleiding & beoordeling) en de realisatiemanager (ontwikkeling lesmateriaal, examens en leeromgeving). Als team zorgen zij voor de realisatie van de programma's. De programmamanager houdt daarnaast samen met een programmaleider die de connectie met de vakinhoud en beroepspraktijk vormt, de programma's actueel. Zij doen dat door structureel (in)formeel overleg met de leden van de beroepenveldcommissie. Hoewel LOI docenten jaarlijks betreft bij de actualisering van het programma, heeft dit veelal betrekking op de individuele modules die de docenten verzorgen. Het auditpanel vindt het belangrijk dat docenten een meer structurele rol krijgen bij het onderhoud van het gehele programma (zie Hoofdstuk 6 – Aanbevelingen).

Het auditpanel heeft de cv's van docenten bekeken en acht hun deskundigheden geschikt en passend voor de opleiding. Docenten zijn als freelancers aan LOI verbonden. Een hoge mate van efficiency en flexibiliteit is op deze wijze mogelijk bij de inzet van docenten. Per module zijn minimaal twee docenten beschikbaar, zodat vervanging bij afwezigheid mogelijk is. Richtinggevend voor de inzet van docenten is de reactietermijn bij de inzending van onder meer opgaven en opdrachten. Indien de reactietermijn de norm structureel overstijgt, dan zal LOI extra docenten inschakelen. Daarnaast is het aannamebeleid er onder meer op gericht dat ten minste 80% van het totaal aantal docenten minimaal wo-master als opleidingsniveau heeft. Dit aandeel is bij de opleiding momenteel 72%. Docenten zijn verantwoordelijk voor hun eigen professionalisering. LOI organiseert niettemin jaarlijks een bijeenkomst waarin docenten ervaringen en informatie uitwisselen en met elkaar kalibreren. Daarnaast vinden er

themagerichte bijeenkomsten plaats in het kader van verdere professionalisering (bijvoorbeeld op het thema *e-Coaching*). Alle medewerkers van de opleiding zijn werkzaam in de beroepspraktijk. Het auditpanel vindt dit een sterk punt. Daarnaast is het auditpanel positief over de langdurige verbondenheid van de freelance docenten aan de opleiding, zo blijkt uit de auditgesprekken. Dit komt ten goede aan de kwaliteit van het onderwijs.

(Opleidingsspecifieke) Voorzieningen

Het kantoor van LOI is gevestigd in Leiden. LOI maakt daarnaast gebruik van verschillende opleidings- en examenlocaties verspreid over het land. Het auditpanel heeft tijdens de rondleiding waargenomen dat de vestiging voldoende is toegerust. De aard van het onderwijs bij LOI is anders dan in het bekostigde onderwijs. Er is veel aandacht voor de begeleiding op afstand, de ontwikkeling van het onderwijs en de toetsing en de marketing. Daar zijn de voorzieningen dan ook op ingericht, zo blijkt uit de rondleiding.

Alle studenten maken gebruik van de leeromgeving Campus. Deze leeromgeving speelt een belangrijke rol ter ondersteuning van het LOI-onderwijsmodel. Aan het begin van het locatiebezoek gaf LOI het auditpanel een presentatie over de mogelijkheden van de leeromgeving. In onderstaande tabel volgt een korte omschrijving van een aantal functies. In het studiejaar 2017-2018 zal LOI een nieuw IT-platform voor al haar opleidingen introduceren, die het studeren op afstand nog beter zal ondersteunen.

| Elementen uit digitale leeromgeving | Nadere omschrijving |
|-------------------------------------|--|
| Informatievoorziening | In de digitale leeromgeving is alle informatie over de opleiding te vinden (o.a. modules, studiewijzers, studie-activiteitenreeksen, de praktijkintegratie-opdrachten, multimediale opdrachten en webcolleges). Via de leeromgeving vindt contact met docenten, coaches en medestudenten plaats. |
| Leerpad | De modules zijn voorzien van een leerpad, oefentoetsen en kennistrainers. In elke module zitten opgaven. |
| Opdrachten en digitaal portfolio | Studenten kunnen opdrachten maken en aan hun digitale portfolio werken in de leeromgeving. Zodra zij klaar zijn dienen zij hun antwoorden en uitwerkingen van de opgaven via de leeromgeving in. |
| Begeleiding en beoordeling | Docenten beoordelen de opdrachten, voorzien deze van feedback en waarderen deze met een cijfer. Een coach begeleidt de student via de digitale leeromgeving bij zijn studievoortgang en het digitale portfolio. |
| Discussieforum | Op het forum kunnen studenten berichten kwijt over opleidingszaken, tips en informatie uitwisselen, berichten plaatsen in het <i>Praathuis</i> en met elkaar discussiëren. In vergelijking met andere opleidingen bij LOI maken de studenten Rechten volgens de opleiding relatief veel gebruik van het forum. De studenten die het auditpanel sprak, gaven aan dat zij het lastig vinden om contact met medestudenten te leggen via het forum. Studenten gebruiken het forum niet frequent en het is onduidelijk welke studenten in dezelfde fase van hun studie zitten. Hier valt voor LOI nog winst te halen, aldus het auditpanel. |
| Lesmateriaal | Het lesmateriaal (fysiek en/of digitaal) van de studenten bestaat deels uit boeken en deels uit lesmateriaal dat in opdracht van LOI door deskundigen is samengesteld. De ontwikkelaar en de programmaleider stemmen af welke literatuur passend is. Het LOI-lesmateriaal heeft een uniforme opzet, waardoor het geschikt is voor zelfstudie met begeleiding op afstand. |
| Biblio-/Mediatheek | Studenten kunnen juridische bronnen raadplegen via de zoekmachine Legal Intelligence. Daarnaast bevat de leeromgeving een mediatheek met verwijzingen naar relevante onderwerpen. Studenten kunnen live webcolleges volgen. Het aantal keer per jaar dat LOI deze webcolleges aanbiedt verschilt per module. Via de leeromgeving kunnen studenten lid worden van de Koninklijke Bibliotheek. Niet alle studenten die het auditpanel sprak, wisten van deze mogelijkheid en de studenten die dat wel wisten, maakten er nauwelijks gebruik van. |

Tabel 6 – Elementen uit de digitale leeromgeving Campus

Uit de auditgesprekken blijkt dat studenten bij de start van de opleiding moeite hebben om zich wegwijs te maken in de digitale leeromgeving. Zij benutten dan ook niet alle functies (op de juiste wijze) en komen door trial-en-error naderhand achter de werking. Het auditpanel kan

zich net als de studenten voorstellen dat een kick-off bijeenkomst en/of een instructiefilmpje¹⁴ hen kan helpen om zicht te krijgen op alle mogelijkheden binnen de leeromgeving. Tijdens de rondleiding werd het, het auditpanel duidelijk dat LOI een dergelijk introductiefilmpje aanbiedt, ook voor Rechten-studenten. Het is wenselijk om dat nadrukkelijker onder de aandacht te brengen van de (beginnende) studenten. Een verbeterpunt is daarnaast de actualiteit en de omvang van het lesmateriaal, zo geven studenten in het auditgesprek aan.

Weging en Oordeel

Oordeel bachelor: voldoende

Oordeel Ad: voldoende

Het programma van de bachelor en de daarvan afgeleide programma's van de specialisatie SJD en de Ad vindt het auditpanel degelijk. De samenhang in de programma's krijgt vorm door het werken met thema's en leerlijnen die toenemen in complexiteit. Daarnaast zijn de praktijkcomponenten en de toepassingsgerichtheid sterke punten van de programma's, mede door de begeleiding van docenten uit de praktijk. Het komende jaar implementeert de opleiding de nieuwe programma's. Docenten zijn goed toegerust voor de vakinhoudelijke en didactische uitvoering van de modules die zij verzorgen. De leeromgeving Campus faciliteert in voldoende mate het tijd-, plaats- en tempo-onafhankelijk afstandsonderwijs bij LOI. Het auditpanel komt derhalve voor deze standaard voor zowel de bachelor als de Ad tot het oordeel (ruim) 'voldoende'.

Daarnaast zijn volgens het auditpanel niettemin een aantal verbeterpunten mogelijk bij de bachelor en de Ad. Een meer structurele vorm van betrokkenheid van de docenten bij het onderhoud van het *gehele* programma is wenselijk. Daarnaast is blijvend aandacht nodig voor de gebruiksvriendelijkheid van de leeromgeving, de actualiteit van het lesmateriaal en de kwaliteitsverbetering van de begeleiding. Met name het laatste punt is vanwege het afstandsonderwijs cruciaal voor studenten. Ook kan het auditpanel zich voorstellen dat de opleiding de invulling van de internationale oriëntatie in de programma's herijkt.

¹⁴ Eén student had daarnaast behoefte aan een instructie hoe de wettenbundel te gebruiken.

4.3. Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing

Toelichting NVAO: De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk. De examencommissie van de opleiding borgt de kwaliteit van de tentaminering en examinering.

Bevindingen

Toetssysteem

LOI heeft vier jaar geleden haar *Toetsbeleid* herzien. Dit beleid is inmiddels geïmplementeerd binnen de opleiding en zij plukt daar nu de vruchten van. In aansluiting bij het onderwijsmodel neemt LOI schriftelijke examens flexibel af. Dit betekent dat de student zelf kan bepalen op welke locatie in Nederland en op welk moment hij het examen aflegt. Voorheen werden de examens afgenomen door externe partijen. LOI houdt dit nu veel meer in eigen hand. Het team van ontwikkelaars stelt *Leer- en toetsplannen*, begeleidingsrichtlijnen, examens en beoordelingscriteria op. LOI waarborgt de kwaliteit van de toetsen door het stellen van zowel vakinhoudelijke als generieke criteria met betrekking tot validiteit en betrouwbaarheid. De rollen van begeleider en examinerator zijn bij LOI in de meeste gevallen gescheiden. Ter verhoging van de efficiency, de kwaliteit en de uniformiteit van het toetsen en beoordelen hebben docenten voor het corrigeren van opdrachten de beschikking over modeluitwerkingen en correctierichtlijnen. Daarnaast kalibreren zij jaarlijks.

Studenten sluiten elke module af met een digitaal afgenomen LOI-examen of een opdracht. In het examenplan zijn de toetsvormen vastgelegd. Voor de bachelor en Ad Rechten hanteert LOI vooral schriftelijke examens met open vragen met daarnaast praktijkopdrachten. In een enkel geval neemt de opleiding ook mondelinge examens af (bijvoorbeeld bij de module *Gesprekstechnieken*). Het auditpanel vindt deze toetsvormen passend. Tijdens het locatiebezoek heeft het auditpanel van diverse vakken ook toetsen bekeken (o.a. de Positiefrechtelijke vakken). De inhoud en het niveau van de toetsen zijn degelijk en sluiten aan bij de leerdoelen en de toetsmatrijzen. De toetsmatrijzen zijn helder en worden consequent gebruikt. Daarnaast zijn de portfolio's in orde. Er is wel wat verschil in de kwaliteit van de portfolio's, maar dat heeft veelal te maken met het feit dat de studenten al dan niet in een juridische context werken. Dit verklaart de verschillen afdoende.

De wijze van toetsing en de resultaten zijn voor studenten inzichtelijk in de digitale leeromgeving. De studenten die het auditpanel sprak, vinden proeftentamens representatief voor de examens. Wel kan LOI volgens het auditpanel en de studenten de mogelijkheden verkennen om tentamens op meerdere locaties en/of digitaal in te zien. Op dit moment is inzage van tentamens – onder meer vanwege de vertrouwelijkheid en het beperken van de risico's omtrent fraude - alleen mogelijk in Leiderdorp. Daarnaast bestaat bij een enkele student de wens om de beoordeling van een examen inzichtelijk te maken, zodat de student indien nodig gericht om feedback kan vragen.

Examencommissie

De toetsing, diplomering en borging van het eindniveau van de opleiding vallen onder verantwoordelijkheid van de Examencommissie van de Domeinen Law, Commerce & Tourism. Zij komt minimaal driemaal per jaar bijeen en is verantwoordelijk voor de inhoud en het niveau van de toetsproducten en het examenprogramma van de opleiding, alsmede de juistheid van de getuigschriften. De examencommissie is niet alleen gericht op de kwaliteitsverbetering, maar heeft ook oog voor de praktijkgerichtheid van de opleiding. De eindverantwoordelijkheid voor de kwaliteit en het proces van examinering ligt bij de Centrale Examencommissie LOI (CELOI). De CELOI stelt jaarlijks, met input van de Domeinexamencommissies een jaarverslag op.

Uit het gesprek met de Examencommissie blijkt dat zij haar wettelijke taken en verantwoordelijkheden, waaronder de kwaliteitsborgende en proactieve rol, in de praktijk brengt. Zij evalueert bijvoorbeeld jaarlijks het afstudeerproces met de supervisors en onderzoekt daarnaast steekproefsgewijs de kwaliteit van tussentijdse toetsen en de eindwerkstukken. De samenwerking tussen de examencommissie en de opleiding is goed, zonder dat de onafhankelijkheid van de eerste in gevaar komt. Tweemaal per jaar ontvangt de commissie van LOI een rapportage met toetsresultaten op basis waarvan zij een steekproef kan maken. Indien nodig volgt een aanscherping van procedures en richtlijnen met als doel de eenvormigheid en kwaliteit van de begeleiding en de beoordeling te verbeteren. Zo adviseerde de commissie om de inhoud en de toetsing van het vak *Algemene Economie*¹⁵ meer juridisch in te kleuren. Daarnaast draait er bij de bachelor Rechten nu een pilot met Rubrics voor de beoordelingen van de eindwerkstukken. De opleiding is voornemens de Rubrics ook te implementeren bij de Ad. Het auditpanel is positief over deze ontwikkeling.

Afstudeerfase

De afstudeeropdracht bestaat uit een combinatie van literatuuronderzoek (Bachelor en Ad) en van een praktijkgericht onderzoek (Bachelor). De afstudeerfase bij de bachelor Rechten bestaat uit de stage (30 EC) en afstudeeropdracht (20 EC). De afstudeerfase bij de Ad Rechten bestaat uit de stage (10 EC) en afstudeeropdracht (5 EC). Het afstudeeronderwerp moet voor de praktijk relevant zijn en het onderzoek moet voor de praktijk bruikbare resultaten opleveren. Studenten voeren de afstudeeropdracht uit in een voor de opleiding relevante werkomgeving. Heeft een student die niet, dan dient hij stage te lopen. Studenten kunnen de stageperiode gebruiken als locatie voor het uitvoeren van het onderzoek en voor de afronding van mogelijk nog niet afgeronde portfolio-opdrachten. De procedure voor het afstuderen is voor de bachelor en de Ad gelijk. Wel stelt LOI eisen die passen bij het niveau waarop de studenten afstuderen.

Het auditpanel vindt het positief dat LOI jaarlijks aandacht heeft voor de verbetering van de afstudeerfase. Zo zijn sinds 2011 onder meer de volgende relevante verbeteringen doorgevoerd in de afstudeerfase van de bachelor en van de Ad:

- Het afstudeertraject is uitgebreid met de startbijeenkomst.
- Naast een eerste begeleider is voorts een tweede onafhankelijke beoordelaar betrokken bij de beoordeling van het afstudeerverslag en de mondelinge afstudeerzitting.
- Bij grotere discrepanties in de beoordelingen schakelt LOI een derde beoordelaar in.
- De begeleiders- en beoordelingsinstructies zijn aangepast.
- Supervisors controleren steekproefsgewijs de kwaliteit van de begeleiders en beoordelaars in het afstudeerproces.

Weging en Oordeel

Oordeel bachelor: goed

Oordeel Ad: goed

Het auditpanel komt ten aanzien van deze standaard voor de bachelor en de Ad tot het oordeel 'goed'. De mechanismen die LOI inzet, zorgen voor een efficiënte en effectieve wijze van kwaliteitsborging van het toetsen en beoordelen. Het toetsysteem is voor studenten inzichtelijk. Het auditpanel is positief over het niveau en de inhoud van de toetsing en de beoordeling. De examencommissie is duidelijk gepositioneerd en neemt de haar toebedeelde taken serieus. Zij geeft op een zinvolle wijze invulling aan haar kwaliteitsborgende en proactieve rol. De maatregelen die de opleiding heeft getroffen in de afstudeerfase, hebben een positieve invloed op de kwaliteit van het afstudeerproces. Het auditpanel heeft vooral waardering voor de rol van de supervisors en de introductie van Rubrics. De inzage van toetsen op meerdere locaties en het in beeld brengen van de betreffende examiner, vindt het auditpanel kleine verbeterpunten die niets afdoen aan zijn oordeel.

¹⁵ Een enkele student vindt net als de examencommissie dat de opleiding de inhoud van de module *Algemene Economie* meer opleidings specifiek kan inkleuren.

4.4. Gerealiseerde eindkwalificaties

Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het gerealiseerde niveau blijkt uit de resultaten van tussentijdse en afsluitende toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Bevindingen

Gerealiseerd eindniveau

Oordeel opleiding

De onderzoeken waren naar het oordeel van de begeleider en tweede beoordelaar van de scripties relevant voor de beroepspraktijk en passen in het profiel. De Examencommissie bevestigt dit beeld tijdens het locatiebezoek. Zij zijn op basis van een kleine steekproef van eindwerken daarnaast positief over het taal-technische niveau en het gerealiseerde eindniveau van de studenten. De verschillen tussen de beoordelingen van examinatoren zijn de afgelopen jaren kleiner geworden, zo geeft het opleidingsmanagement tijdens het locatiebezoek aan.

Oordeel auditpanel

Voor aanvang van het locatiebezoek ontving het auditpanel van LOI een lijst met de bachelor- en de Ad-afgestudeerden van de afgelopen twee jaar. Daaruit bleek dat in die periode veertien studenten van de bachelor Rechten en zeven studenten van de Ad Civiel zijn afgestudeerd (zie Bijlage III - Lijst geraadpleegde documenten)¹⁶. Het auditpanel heeft al deze eindwerken opgevraagd en voorafgaand aan het locatiebezoek bestudeerd. Het auditpanel heeft waardering voor de praktijkgerichtheid van de eindwerken van de bachelor en van de Ad. De eindwerken bevatten actuele thema's en realistische vraagstukken uit de relevante beroepspraktijk. Zowel het niveau van de vakinhoud als het niveau van het praktijkgerichte onderzoek tonen het hbo-bachelor of het hbo-Ad-niveau van de studenten. De integrale onderzoekslijn met relevante praktijkintegratie-opdrachten in het programma evenals de kwaliteit van de begeleiding van de docenten bij het uitvoeren van praktijkgericht onderzoek (zie Standaard 2) dragen daar in positieve zin aan bij. Bovendien kan het auditpanel de opbouwende kritiek en de beoordeling van de beoordelaars op de beoordelingsformulieren goed volgen. Het komt bij alle eindwerken nagenoeg op hetzelfde oordeel uit als de opleiding. De cijfers weerspiegelen de verschillen tussen het niveau van de studenten.

Wel ziet het auditpanel inhoudelijke verschillen ofwel verschillende zwaartepunten die docenten leggen in hun oordelen en de feedback naar de studenten. Doordat het cijfer van de twee beoordelaars uiteindelijk niet al te ver uiteen ligt, ligt het eindwerk niet ter discussie voor aan een derde beoordelaar. Het auditpanel kan zich voorstellen de opleiding hier in de jaarlijkse kalibreersessies meer aandacht voor heeft, bijvoorbeeld door enkele voorbeelden met elkaar te bespreken. De introductie van Rubrics (zie ook Standaard 3) zal daarnaast, zo schat het auditpanel in, bijdragen aan een meer eenduidige beoordeling van de eindwerken van de bachelor en van de Ad.

Daarnaast kan het auditpanel zich voorstellen dat de opleiding de definitie van het Ad-niveau nader duidt in de beoordelingscriteria van het eindwerk (zie Hoofdstuk 6 – Aanbevelingen). Deze bevinding ligt in het verlengde van de mogelijkheid tot het verder doorontwikkelen van de Ad tot een eigenstandig profiel (zie Standaard 1). Het niveau waarop Ad-studenten afstuderen is bij een enkele student vergelijkbaar met hbo-bachelorniveau, zo blijkt uit de eindwerken die

¹⁶ Er waren ten tijde van het locatiebezoek nog geen afgestudeerden van de specialisatie SJD en de Ad Publiek.

het auditpanel bekeek. Het verschil komt volgens de docenten die het auditpanel sprak, tot uiting in de onderwerpkeuze, de onderzoeksmethoden en de diepgang van de analyse en de reflectie in de eindwerken. Bachelorstudenten zijn in staat om tot een hoger abstractieniveau te komen en worden geacht om de theorie met de praktijk te verbinden. Volgens het opleidingsmanagement is de Ad'er een gespecialiseerde hbo-bachelorstudent. De huidige rol en functie van de Ad-student evenals het bedrijf waar hij werkzaam is zijn van invloed op het Ad-niveau.

Functioneren praktijk

De leden van de beroepenveldcommissie die het auditpanel sprak, vinden dat de afgestudeerden van de opleiding (zowel de hbo-jurist als de ad-jurist) een belangrijke toevoeging zijn voor de rechtspraktijk (naast de wo-jurist). Dit is niet zozeer in de advocatuur, maar wel in bijvoorbeeld de rechtsbijstand of bij notaris- en deurwaarderskantoren, het UWV en/of het opzetten van een eigen adviespraktijk. Het heeft nog wel tijd nodig voor de hbo- en Ad-jurist om een volwaardige plaats te krijgen in het functiegebouw. De economische crisis zorgde voor vertraging in dit proces. Dit pleit er volgens het auditpanel voor dat de opleiding haar eigenheid en de toegevoegde waarde van de hbo-jurist sterker tot uitdrukking mag laten komen richting het werkveld (zie Hoofdstuk 6 – Aanbevelingen). Door zich sterker naar buiten toe nadrukkelijker te profileren kan zij de (baan)kansen van haar afgestudeerden in de praktijk mogelijk vergroten.

Studenten volgen de opleiding om zich te ontwikkelen, een erkend diploma te halen en/of de carrièrekansen te vergroten. De meeste studenten vinden het niveau van de opleiding zoals verwacht. De onderzoeksvaardigheden en het analytisch vermogen die zij ontwikkelen zijn bruikbaar op de werkplek. Alumni hebben waardering voor de communicatieve vaardigheden die zij gedurende de opleiding ontwikkelen, de relevantie van de praktijkintegratie-opdrachten voor de eigen praktijk en de breedte van de opleiding, waardoor verschillende rechtsgebieden aan bod komen.

Het aantal alumni dat deelneemt aan het alumni-onderzoek is (nog) klein. Bij vier alumni heeft het volgen van de bachelor ertoe bijgedragen dat hun functie is veranderd, drie alumni hebben een andere functie op hoger niveau gekregen en één alumnus kreeg andere werkzaamheden binnen dezelfde functie. Bij de overige twee alumni veranderde de functie niet. LOI is voornemens het contact tussen alumni beter te faciliteren en meer onderzoek te doen naar de carrièreontwikkeling na het volgen van een opleiding aan de hogeschool. Docenten geven aan dat het contact dat zij hebben met alumni vooral individueel is ingegeven. Hier ligt wat het auditpanel betreft een ontwikkelpunt voor de opleiding.

Weging en Oordeel

Oordeel bachelor: goed

Oordeel Ad: voldoende

Het auditpanel komt voor deze standaard voor de bachelor tot het oordeel 'goed'. Het auditpanel concludeert aan de hand van de eindwerken van de bachelor die het bekeek, dat de eindwerken van het juiste niveau zijn. Het verschil dat het auditpanel constateerde qua cijfers/beoordeling van de eindwerken, weerspiegelde de bevindingen van de opleiding. Het werkveld en de alumni uitten zich positief over het type jurist dat de opleiding opleidt. Het volgen van de opleiding biedt voor studenten een meerwaarde in die zin dat het hun carrièrekansen vergroot. De interbeoordelaarsbetrouwbaarheid in de beoordeling van de eindwerken kan de opleiding nog verbeteren. Doordat de opleiding hier in de kalibreesessies aandacht voor heeft, maar dit nog niet op alle beoordelingsformulieren tot uitdrukking komt, vindt het auditpanel dit verbeterpunt niet van invloed op het positieve oordeel.

Het auditpanel komt voor deze standaard voor de Ad tot het oordeel 'voldoende'. Bovenstaande bevindingen van de bachelor zijn ook van toepassing op de Ad. De eindwerken zijn van het juiste Ad-niveau. De nadere duiding van het verschil tussen een eindwerk op Ad-niveau ten opzichte van het bachelorniveau vindt het auditpanel voor de Ad nog een aandachtspunt. Het volledig implementeren van de Rubrics kan hier voor de Ad volgens het auditpanel een positieve bijdrage aan leveren.

5. ALGEMEEN EINDOORDEEL

Het auditpanel trof een klassieke, maar degelijke opleiding Rechten die een duidelijke eigen koers vaart. Majeure vernieuwingen voert de opleiding in de profielen, in de programma's en in de toetsing door na een zorgvuldige afweging en na raadpleging van de beroepenveldcommissie. De inhoud van de programma's van zowel de oude als de nieuwe programma's zijn stevig. Docenten zijn ruim voldoende gekwalificeerd. De leeromgeving Campus speelt een belangrijke rol ter ondersteuning van het afstandsonderwijs. Het niveau van de toetsen en de eindwerken is toereikend. De opleiding maakt bovendien onderdeel uit van een efficiënt en effectief ingerichte hogeschoolbrede organisatie. De beroepenveld- en de examencommissie tonen hun meerwaarde voor de opleiding. De opleiding voldoet hiermee, zo concludeert het auditpanel, zonder meer aan de basiskwaliteit.

De volgende punten verdienen volgens het auditpanel een plaats op de verbeteragenda van de opleiding (zie Hoofdstuk 6 – Aanbevelingen).

- Doorontwikkelen van de eigen profielen van de bachelor (verdere uitwerking van de thema's *Alternatieve geschillenbeslechting*, *Kwaliteitszorg* en/of *Internationalisering*) en van de Ad
- Het hanteren van de meest recente landelijke eindkwalificaties
- Betrokkenheid van de docenten bij het onderhoud van het *gehele* programma
- Aandacht blijven houden voor de gebruiksvriendelijkheid van de leeromgeving en de kwaliteitsverbetering van de begeleiding
- Het verder vergroten van de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid

Op grond van de beslisregels van de NVAO komt het panel:

- voor de bachelor Rechten met het oordeel 'goed' voor de Standaarden 3 en 4 en 'voldoende' voor de Standaard 1 en 2 tot het oordeel 'goed'.
- voor de Ad Rechten met het oordeel 'goed' voor Standaard 3 en 'voldoende' voor de Standaard 1, 2 en 4 tot het oordeel 'voldoende'.

Het adviseert de NVAO dan ook de opleiding als geheel te accrediteren voor een periode van zes jaar.

6. AANBEVELINGEN

Doorontwikkeling profiel Bachelor

Het auditpanel beveelt de opleiding aan om de profileringspunten van de opleiding, te weten *Alternatieve geschillenbeslechting, Kwaliteitszorg* en/of *Internationalisering* verder vorm en inhoud te geven in de eindkwalificaties en in het programma (o.a. in de leerstof, de opdrachten en de stages), door bijvoorbeeld meer literatuur uit een bredere context en niet alleen de klassiek juridische te halen. Daarnaast kan de opleiding ook praktijkdocenten inzetten, niet uit het klassiek juridische veld, maar bijvoorbeeld experts die met mediation gewerkt hebben en/of die preventie in het recht (SJD) voorop stellen in hun beroepsuitoefening. De opleiding zou te rade kunnen gaan bij preventive law.

Nadere uitwerking profiel en niveau Ad

Het auditpanel ziet de toegevoegde waarde van de Ad-jurist en waardeert dat LOI een Ad Rechten aanbiedt. Tegelijkertijd beveelt het auditpanel de opleiding aan om voor het Ad-programma een meer eigenstandig profiel ten opzichte van de bachelor te ontwikkelen. Een specifiek profiel met twee specialisaties die veel nadrukkelijker zijn toegespitst op de praktijk dan een 'light'-versie van de bachelor Rechten. De opleiding zou met de ervaring van de Ad-studenten die zij aflevert, haar voordeel kunnen doen als het gaat om de invulling van het beroepsprofiel. Een meer eigenstandig profiel kan er volgens het auditpanel mogelijk ook voor zorgen dat meer studenten instromen in beide specialisaties. Daarbij raadt het auditpanel de opleiding aan om de meerwaarde van de Ad sterker naar de praktijk toe te profileren. Dit laatste geldt overigens ook voor de bachelor.

Betrokkenheid docenten onderhoud programma

In de driehoek programmamanager, programmaleider en de leden van beroepenveldcommissie komt de inhoud en de actualiteit van de programma's tot stand. Het auditpanel raadt LOI aan om ook de freelance docenten daar meer structureel bij te betrekken. Deze docenten zijn namelijk allen werkzaam in de relevante beroepspraktijk en kunnen meediscussiëren over ontwikkelingen in het vakgebied en het werkveld. Dit gaat verder dan alleen het actueel houden van de modules waar zij elk individueel bij betrokken zijn. Het betreft de discussie over de curricula als geheel en daarnaast wellicht ook over de ambities en speerpunten van de opleiding. Een mogelijkheid om dat de bewerkstelligen is om een of meer docenten die een wat grotere rol hebben binnen de opleiding bij het ontwikkel- en onderhoudsproces van het onderwijs te betrekken. Alternatief is om docenten naast het jaarlijkse docentenoverleg bijeen te laten komen in vakgroepen waarin zij kennis met elkaar en met de opleiding delen.

BIJLAGE I Scoretabel

Hieronder volgt de scoretabel van de bacheloropleiding Rechten.

| Scoretabel paneloordelen LOI Hogeschool hbo-bachelor opleiding Rechten deeltijd | |
|--|----------------|
| Standaard | Oordeel |
| Standaard 1. De beoogde eindkwalificaties | Voldoende |
| Standaard 2. Onderwijsleeromgeving | Voldoende |
| Standaard 3. Toetsing | Goed |
| Standaard 4. Gerealiseerde eindkwalificaties | Goed |
| Algemeen eindoordeel | Goed |

Hieronder volgt de scoretabel van het Ad-programma Rechten.

| Scoretabel paneloordelen LOI Hogeschool Ad-programma Rechten deeltijd | |
|--|------------------|
| Standaard | Oordeel |
| Standaard 1. De beoogde eindkwalificaties | Voldoende |
| Standaard 2. Onderwijsleeromgeving | Voldoende |
| Standaard 3. Toetsing | Goed |
| Standaard 4. Gerealiseerde eindkwalificaties | Voldoende |
| Algemeen eindoordeel | Voldoende |

BIJLAGE II Programma, werkwijze en beslisregels

Auditprogramma Beperkte Opleidingsbeoordeling t.b.v. hbo-bacheloropleiding Rechten en het hbo-Ad-programma Rechten – Hogeschool LOI – 14 juni 2017

Varianten: Bachelor Rechten, Bachelor Rechten met specialisatie SJD, Ad Rechten – specialisatie Civielrecht, Ad Rechten – specialisatie Publiekrecht

Locatie: Leidsedreef 2 te Leiderdorp

Datum locatiebezoek: 14 juni 2016

Ruimte: vergaderruimte 602

| Tijd | Gesprekspartners (incl. functies/rollen) | Gespreksonderwerpen |
|---------------|--|---|
| 08.15 – 08.30 | Inloop & ontvangst auditpanel | |
| 08.30 – 09.00 | Presentatie: Globale uitleg Leeromgeving LOI <i>Jenny Krens, Realisatiemanager</i> | |
| 09.00 – 09.45 | Vooroverleg auditpanel | - vooroverleg - bestudering documenten ter inzage |
| 09.45 – 10.30 | Opleidingsmanagement <i>Oscar Helfferich, Business Unit Manager</i> <i>Leonie Plas, Programmamanager</i> <i>Lisette Ramselaar, Servicemanager</i> <i>Elmy Elderman, Programmaleider</i> | <i>Kennismaking MT en vaststellen agenda</i> - eigenheid opleiding / positionering & profilering - ambities - hbo-niveau - relatie beroepenveld - internationale oriëntatie - onderzoeksdimensie - inhoud en vormgeving programma - eigen inkleuring programma - onderzoekslijn |
| 10.30 – 10.45 | Pauze / Intern overleg auditpanel | - intern overleg - bestudering documenten ter inzage |
| 10.45 – 11.45 | Docenten Ba en Ad (waaronder afstudeerbegeleiders en -beoordelaars) <i>Jeanet Sintemaartensdijk</i> - <i>Docent, coach, ontwikkelaar, stagedocent</i> <i>Carinne Elion-Valter</i> - <i>Docent, afstudeerdocent, ontwikkelaar</i> <i>Adriaan de Jongh</i> - <i>Docent, docent klassikaal</i> <i>Nathalie de Bok</i> - <i>Docent, examencorrector</i> | <i>Samenhangende onderwijsleeromgeving:</i> - interactie onderwijs en onderzoek - praktijkcomponenten / stage - internationale component - aansluiting instromers - relatie docenten beroepenveld - eigen deskundigheid docenten - opleidingsspecifieke voorzieningen - toetsen en beoordelen - borging niveau |
| 11.45 – 12.00 | Pauze / Intern overleg auditpanel | - intern overleg - bestudering documenten ter inzage |
| 12.00 – 12.45 | Studenten Ba en Ad <i>Mimount Bahida – student Hbo Rechten – SJD, propedeuse</i> <i>Daniel Cuiper – student Hbo Rechten, afstudeerfase</i> <i>Milad Sadeghi – student Ad Rechten (Civ.), propedeuse</i> <i>Renee Noorderwier – student Hbo Rechten, jaar 2</i> | - aansluiting - kwaliteit en relevantie programma - studeerbaarheid / studiebegeleiding - kwaliteit docenten - opleidingsspecifieke voorzieningen - toetsen en beoordelen |
| 12.45 – 13.30 | Lunch auditpanel | - intern overleg - bestudering documenten ter inzage |

| Tijd | Gesprekspartners (incl. functies/rollen) | Gespreksonderwerpen |
|---------------|--|---|
| 13.30 – 14.45 | <ul style="list-style-type: none"> • Telefonisch spreekuur, panel kiest wie zij bellen van de studenten die zich hiervoor hebben aangemeld • Lesmateriaal en digitale leeromgeving <ul style="list-style-type: none"> ○ Rondleiding specifieke voorzieningen: Totstandkoming lesmateriaal (ca. 30 min.) ○ Presentatie: Materiaal in digitale leeromgeving (ca. 30 min.) • Materiaalinzage | <ul style="list-style-type: none"> - bestudering documenten ter inzage - verificatie opleidingsspecifieke voorzieningen - bezoek specifieke lessituaties/bijwonen van lessen o.i.d. |
| 14.45 – 15.30 | <p>Examencommissie <i>Paul Gunnewijk – Lid examencommissie Law, Commerce & Tourism</i> <i>Colette van Boheemen – Ambtelijk secretaris examencommissie Law, Commerce & Tourism</i></p> | <ul style="list-style-type: none"> - bevoegdheden, taken en rollen - relatie tot het management - kwaliteitsborging toetsen en beoordelen - kwaliteitsborging afstuderen |
| 15.30 – 15.45 | Pauze / Intern overleg auditpanel | <ul style="list-style-type: none"> - intern overleg - bestudering documenten ter inzage - bepalen pending issues |
| 15.45 – 16.30 | <p>Alumni / Werkveldvertegenwoordiging <i>Karin Noorman – van Polanen, alumnus Hbo Rechten, afgestudeerd in 2015</i> <i>Jeannette Terlouw – alumnus Hbo Rechten, afgestudeerd in 2015</i> <i>Cees Loonstra – Voorzitter BVC Law</i> <i>Mirjam Fieselier – Lid BVC Law</i></p> | <p><u>Gespreksonderwerpen Alumni:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - kwaliteit en relevantie van de opleiding (programma, docenten) - functioneren in de praktijk of vervolgopleiding <p><u>Gespreksonderwerpen Werkveld:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - actuele ontwikkelingen en doorvertaling naar programma - andere wensen vanuit het werkveld - eigen inkleuring opleiding - onderzoekscomponent - gerealiseerd niveau |
| 16.30 – 16.45 | <p>Pending issues</p> <p><i>Van alle gespreksrondes houdt één zich beschikbaar voor eventuele (telefonische) navraag n.a.v. een pending issue</i></p> | <ul style="list-style-type: none"> - (indien van toepassing) |
| 16.45 – 17.30 | Intern overleg auditpanel | <ul style="list-style-type: none"> - bepaling voorlopige beoordeling |
| 17.30 | Terugkoppeling | |

Werkwijze

Bij de beoordeling van de betreffende opleiding(en) is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde "Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs" van 19 december 2014. Daarin staan de standaarden vermeld waarop het panel zich bij de beperkte opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan het panel zijn oordeel over de opleiding moet bepalen.

Op basis van de door opleiding geleverde documentatie heeft het auditteam zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen.

De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van het programma. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleiding, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten'.

De verificatie door het auditteam geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geledingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie en - daar waar het de huisvesting en de materiële voorzieningen betreft- ook door eigen waarneming.

Na overleg met de betreffende opleiding heeft het auditteam met in achtneming van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

Een open spreekuur maakte deel uit van het programma. Het auditteam heeft geconstateerd, dat de betreffende opleiding het open spreekuur tijdig en op correcte wijze onder de aandacht heeft gebracht van studenten en medewerkers. Een tweetal studenten hebben gebruik gemaakt van het open spreekuur. De resultaten van deze gesprekken zijn integraal in deze rapportage verwerkt.

Om te kunnen beoordelen of de beoogde eindkwalificaties worden behaald, heeft het auditpanel een selectie van eindwerken bestudeerd overeenkomstig de NVAO-richtlijn 'beoordeling eindwerken'.

Het oordeel van het auditteam, vastgelegd in een conceptrapport, werd aan de betreffende opleiding(en) voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Beslisregels

Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een onderwerp 'onvoldoende', 'voldoende', 'goed' of 'excellent' scoren. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgesomd in het 'Beoordelingskaders accreditatiestelsel hoger onderwijs, 19 december 2014'.

Wanneer er sprake is van verschillende varianten van een opleiding (bijvoorbeeld: voltijd, deeltijd en duaal), dan moet uit de beoordeling blijken dat voor elke variant de kwaliteit is gewaarborgd op grond van de standaarden uit het betreffende beoordelingskader om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding.

Indien een opleiding onder één CROHO-registratie wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende kader genoemde kwaliteitsstandaarden.

Beperkte opleidingsbeoordeling

- Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval 'onvoldoende' indien standaard 1, 3 of 4 als 'onvoldoende' beoordeeld wordt. Een onvoldoende bij standaard 1 kan niet leiden tot het toekennen van een herstelperiode door de NVAO. Een 'onvoldoende' bij standaard 2 leidt altijd tot een herstelperiode, onafhankelijk van het eindoordeel van het panel.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'goed' zijn indien tenminste alle standaarden minimaal voldoende zijn en twee standaarden als 'goed' worden beoordeeld, waaronder in elk geval standaard 4.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'excellent' zijn indien tenminste alle standaarden minimaal 'goed' worden bevonden en twee standaarden als 'excellent' worden beoordeeld, waaronder in elk geval standaard 4.

BIJLAGE III Lijst geraadpleegde documenten

- Kritische reflectie: Hbo bachelor Rechten en Associate degree Rechten, LOI
- Domeinspecifiek referentiekader en de eindkwalificaties van de opleiding
- Schematisch programmaoverzicht.
- Inhoudsbeschrijving (op hoofdlijnen) van de programmaonderdelen, met vermelding van
 - eindkwalificaties, leerdoelen, werkvormen, wijze van toetsen, literatuur (verplicht / aanbevolen), betrokken docenten en studiepunten.
- Onderwijs- en examenregeling – OER.
- Overzicht van het ingezette personeel
 - naam, functie, omvang aanstelling, graad en deskundigheid
- Overzichtslijst van *alle* eindwerken van de laatste twee jaar
- Jaarverslag examencommissie
- Toetsopgaven + beoordelingscriteria en normering (antwoordmodellen) en een representatieve selectie van gemaakte toetsen (presentaties, verslagen, portfolio's e.d.) en beoordelingen.
- Representatieve selectie van handboeken en overig studiemateriaal.

Het auditpanel heeft de volgende eindwerken bekeken¹⁷:

| Opleiding | Aantal | Studentnummer** |
|-----------|--------|-----------------|
| Bachelor | 1 | 998977284* |
| | 2 | 100410138* |
| | 3 | 998617822* |
| | 4 | 10192903* |
| | 5 | 999260430 |
| | 6 | 100228020 |
| | 7 | 999140507 |
| | 8 | 999385950 |
| | 9 | 100762956 |
| | 10 | 101418370 |
| | 11 | 100941974 |
| | 12 | 101597576 |
| | 13 | 101600593 |
| | 14 | 999644203 |
| Ad | 1 | 116116439 |
| | 2 | 116454083 |
| | 3 | 116453877 |
| | 4 | 116535393 |
| | 5 | 115311378 |
| | 6 | 116453842 |
| | 7 | 116453788 |

* Dit betreffen eindwerken van studenten die langer dan twee jaar geleden zijn afgestudeerd. Bij het bekijken van de eindwerken heeft het auditpanel zich met name geconcentreerd op de meer recentere eindwerken.

** Het betreffen alleen eindwerken van de bachelor Rechten en de Ad Rechten specialisatie Civielrecht. De bachelor Rechten specialisatie Sociaal Juridische Dienstverlening en de Ad Rechten specialisatie Publiek Recht hebben nog geen afgestudeerden.

¹⁷ Om redenen van privacy zijn hier uitsluitend de studentnummers weergegeven. Namen van de afgestudeerde studenten en de titels van de eindwerken zijn bekend bij de secretaris van het auditteam.

BIJLAGE IV Overzicht auditpanel

| | |
|----------------------|---------------|
| Naam visitatiegroep: | HBO-Rechten 4 |
|----------------------|---------------|

Samenstelling en expertise van de panelleden die in bovengenoemd cluster zijn ingezet.

| Naam | Rol | Expertise | | | | | | Deelname bij | | |
|-------------------------------------|-----------------|-----------|----------------|-----------------------|----------|-------------------|--------------|----------------|----------------|-----------------|
| | | Vakinhoud | Internationaal | Onderwijs en toetsing | Werkveld | Visitatie-/ audit | Studentzaken | Hogeschool NTI | LOI Hogeschool | Hogeschool NCOI |
| W.L.M. Blomen | Voorzitter | | | x | | x | | x | x | x |
| mr. dr. H.J.L.M. van de Luytgaarden | Lid | x | x | x | x | x | | x | x | x |
| prof. dr. R.C.H. van Otterlo | Lid | x | | x | x | x | | x | x | x |
| W. Heemskerk | Studentlid | | | | | | x | | x | |
| N. van Wetten | Studentlid | | | | | | x | x | | x |
| I.M. Gies Broesterhuizen | Secretaris | | | | | x | | x | x | x |
| A. Looijenstein | Secretaris i.o. | | | | | x | | x | x | |

Korte functiebeschrijvingen (cv's) van de panelleden die deelnamen aan het auditpanel van de in dit beoordelingsrapport beschreven opleiding.

| Naam | Korte functiebeschrijvingen |
|-------------------------------------|---|
| W.L.M. Blomen | De heer Blomen is directeur van Hobéon en treedt sinds 2004 veelvuldig op als lead-auditor van auditpanels in het kader van accreditaties hoger onderwijs. |
| mr. dr. H.J.L.M. van de Luytgaarden | De heer Van de Luytgaarden is verbonden aan de Hogeschool Zuyd als lector Recht in Europa. Als adviseur en manager ad interim heeft hij daarnaast op vele terreinen van de samenleving gewerkt (o.a. overheidsinstellingen en not-for-profit organisaties). |
| prof. dr. R.C.H. van Otterlo | Rob van Otterlo is Manager of the Dutch LAW-School at the University of Applied Sciences The Hague (Haagse Hogeschool). He is also Professor of Organisation of Legal Services at the Faculty of Law of the University of Amsterdam. |
| W. Heemskerk | De heer Heemskerk is voltijdstudent bij de hbo-bacheloropleiding HBO-Rechten van Hogeschool Inholland. |
| I.M. Gies Broesterhuizen | Mevrouw Gies Broesterhuizen is NVAO-gecertificeerd secretaris sinds 2010. |
| A. Looijenstein | Mevrouw Looijenstein is secretaris in opleiding en was als toehoorder bij de audit aanwezig. |

Op 26 juni 2017 heeft de NVAO goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het auditpanel t.b.v. de beoordeling van de bacheloropleiding HBO-Rechten van Hogeschool NTI, onder het nummer 005760.

De door alle panelleden ondertekende onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaringen zijn in het bezit van Hobéon. In deze verklaring verklaren de panelleden gedurende tenminste vijf jaar voorafgaand aan de audit geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben gehad met de betrokken instelling - anders dan die in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditpanel van het evaluatiebureau -, die een onafhankelijke oordeelvorming ten positieve of ten negatieve zou kunnen beïnvloeden.



Strategische dienstverlener voor kennisintensieve organisaties



Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag

T (070) 30 66 800

F (070) 30 66 870

E info@hobeon.nl

I www.hobeon.nl